

Alkonynapló

(*Harcos 3*) Elment. Egy évi szenvedés után. Pechemre a legnagyobb hidegben, úgyhogy nem úsztam meg a sírásást a keményre fagyott földben. A végére nemcsak annyire lefogyott, hogy már szinte nem volt rajta hús, de szőrzet is alig, viszont annál több fekély, amely úgy keletkezett, hogy viszketvén a bőre, sebeket rágott magán. Halála előtt három nappal már vizet sem ivott. Befeküdt a házába, és bánatosan nézett maga elé. Szurkoltam, hogy ne bent végezze, mert rossz fekvés esetén esetleg nem tudom kihúzni megmerevedett testét az ajtónyíláson. Előzékenyen a segítségemre sietett: mielőtt elszállt volna belőle az élet, kivonszolta magát, és a szabadban exitált.

(*Zöld küllő*) Szálltában sárgának látom, és csak ágon a nevéhez hív zöldnek. Itt telet, ellentétben a hajdani trópusi éghajlat másik maradékával, a sárgarigóval, amely költöző. Rejtőzködő, félénk, de ma velem mit sem törődve, mint egy darabka nyár valamiért átrepült az udvar felett, és felvidített a hótlan, szürke, viaszatlan februári napon.

(*Lehetetlen kíváncsi*) Egy zen bölcsesség szerint kizárólag azzal kell táplálni testünket, amit az a hely, táj ad, ahol élünk. Amit én Szajlán magamhoz veszek, az apróra zsugorodott konyhakertem hagymájától, petrezselyemtől eltekintve máshonnan, más vidékről, országból, sőt, kontinensről származik. A kíváncsi tehát nem tesz eleget. De nem is lehet. Két okból. Az egyik az agresszív globális kereskedelem, a másik, hogy itt senki nem termeszt, tenyészt már semmit.

(*Bátor*) Mióta Harcos elment, jobbára a házában tartózkodik. Magától nem jön elő enni, úgy kell kicsalogatnom. Keveset eszik, ő, a mohó, aki mindig befalta, amit a testvére meghagyott. Kedvetlen, levert, nem ugat, még éjjel sem. Mielőtt visszavonulna, álldogál kint egy darabig, és tanácstalanul néz rám. Gyászol.

(*Söprés*) Halott kutyánkat eltemetni nem könnyű dolog. Ezt többször megtapasztaltam már. Harcossal sem volt másképp. Előző éjjel havazott, és a hó belepte a karámban hagyott testet. Ezért, mielőtt Gy.-vel kihoztuk volna, vesszősöprővel lesöpörtem róla. Furcsa, de ez az udvari takarítóeszközzel történő megtisztítás legalább olyan fájdalmas vagy még fájdalmasabb volt, mint utána a gödörbehegyezés és a földrátöltés.

(*Új fejezet*) Évekig úgy vettem fel a nadrágom, hogy a bal kezemmel a szobabicigli nyergébe kapaszkodtam, majd a bal lábamon állva felemeltem térdben behajlított jobb lábamat, és a jobb nadrágszárba csúsztottam, aztán a jobb kezemmel

markoltam meg a nyeret, és a jobb lábamon állva tereltem behajlított bal lábamat a bal nadrágszárba. Pár napja ez nem ment. Nem tudtam megfelelő magasságba emelni egyik lábamat sem. Azóta székre ülök, és úgy hajtom végre a kettős műveletet. Mozgásszerveim hanyatlásában új fejezet kezdődött.

(*Thomas Merton*) A több mint ötven éve halott amerikai szerzetes író a nyolcvanas években mindennapi kenyerem volt. Szinte mindent olvastam tőle. Először a *The Seven Story Mountaint* gyenge magyar fordításban, aztán a *No Man Is an Island*et eredetiben. Az utóbbit már a kaliforniai Santa Barbarában, ahol az egyetemi könyvtárban megvolt a legtöbb könyve. Olyan fontos szerzőm lett, hogy egy idő után nemcsak olvasni, de birtokolni is akartam a munkáit, ezért mielőtt visszatértem volna Magyarországra, a Walnut Street-i Earthling-könyvesboltban bespájzoltam belőlük. Irályomon nem változtatott, de valósággal lelki vezetőmmé vált, eligazított Istenhez való viszonyomban, segített az élet dolgaiban, és olyan nagy hatással volt rám, hogy egy súlyos válságban csak azért nem követtem a példáját, és lettem magam is szerzetes, mert a gondozásomban volt a fiam, az akkor még kiskorú M. Aztán valahogy leszoktam róla, a gondokon, bajokon nélküle próbáltam úrrá lenni. Hébe-hóba gondoltam rá, de beértem azzal, hogy látom a könyveit a könyvtárványomon. Ez a minap, harminc év után hirtelen megváltozott. Legutóbb M.-mel beszélgetve ijedten észleltem, hogy szűkül az angol szóincsem. Hogy segítsék magamon, gyorsan angol nyelvű olvasnivalót kerestem, és találomra az *A Vow of Conversation*ot emeltem le tőle. Nyomban olvasni kezdtem, és azóta is ezt teszem minden nap. Nem tudom, hogy ez vagy egy másik műve segít-e legújabb és legsúlyosabb válságom, az öregség feldolgozásában – a mester viszonylag fiatalon halt meg –, de az bizonyos, hogy a régi szavak, mondatok melengetik a szívemet, és az újraolvasás új értelmeket, jelentéseket, összefüggéseket tár fel előttem.

(*Valaki*) Napok óta ugyanazt álmodom. Valaki belopózik a hálószobába, és felhajtja a paplanom. Egy csörgőkígyót tesz mellém, és egy zacskó Coviddal fertőzött Laura Scudder krumplicsipszet. Megrémülök, és kiugrom az ágyból. Felébredek, de nem hiszem, hogy ez álom volt. Valóság kell legyen. Különben minek állnék a szoba közepén, miért lenne féltetve nyitva az ajtó, amelyet lefekvés előtt mindig becsukok? Feltevésemben az sem zavar, hogy amikor felgyújtom a villanyt, és felhajtom a takarót, nincs a lepedőn semmi. Kimegyek a folyosóra, ahol gyanúsán ég a lámpa, holott nem hagytam felkapcsolva. Benyitok minden emeleti helyiségbe, és ellenőrzöm a földszintet is. Sehol senki. Ám ahelyett, hogy azt hinném, ébren voltam, és csak képzeltem az egészet, és a legjobb volna menten visszafeküdni, megpróbálni végre elaludni, fertőtlenítem az összes kilincset, amelyet a valaki megfoghatott, azon töröm a fejem, honnan volt kulcsa a bejárati ajtóhoz, és erősen remélem, távozóban betette maga után a kaput.

(*Fiatalodás*) Mikor Merton az *A Vow of Conversation*ot írta, akkor huszonéves magamhoz képest már öregember volt. Most viszont, hogy újra elővettem, egy fiatalember naplóját olvasom, hiszen a hatvanat sem érte meg, én viszont már a hetvennyolcadikat taposom.

(Beszélgetés a Halállal)

Ó: Erősen hanyatlasz. Reszket a kezed, romlik a memóriád, és a kognitív képességeid is gyöngülnek.

ÉN: Örülsz neki?

Ó: Nem. Csak megjegyzem.

ÉN: De szedem a gyógyszereket.

Ó: Van értelme?

ÉN: Talán.

Ó: Maholnap ápolót kell fogadni melléd, vagy irány az öregotthon.

ÉN: Egyiket se szeretném.

Ó: Nem számít, mit szeretnél.

ÉN: Tudom.

Ó: Magadban beszélsz.

ÉN: Jobb, mint senkivel.

Ó: Már csak halottakkal álmodsz.

ÉN: De főleg szeretteimmel.

Ó: Reggel tornázol, délután sétálsz.

ÉN: Óvom az egészségem.

Ó: Ami nincsen.

ÉN: De úgy teszek, mintha lenne.

Ó: Túlzásba viszed a Covid19 elleni védekezést is.

ÉN: Lehet.

Ó: Miért ragaszkodsz ilyen görcsösen az élethez?

ÉN: Van egy kiskorú fiam.

Ó: De nem veled él.

ÉN: Akkor is az apja vagyok.

Ó: Rohamosan távolodik tőled.

ÉN: Majd visszatalál hozzám.

Ó: Mikor?

ÉN: A pubertás után.

Ó: Leszel még akkor?

ÉN: Ezt neked kellene tudnod.

Ó: És az írás?

ÉN: Az nem olyan fontos.

Ó: Akkor minek írsz még mindig?

ÉN: Ezekre a naplószerű feljegyzésekre gondolsz?

Ó: Igen.

ÉN: Á, ezek csak semmiségek.

Ó: Akkor miért nem hagyod abba.

ÉN: Nem lehet.

Ó: Rádadásul azokban is sokat foglalkozol velem.

ÉN: Igaz.

Ó: Nem unod még?

ÉN: De.

Ó: Ennyire félsz tőlem?

ÉN: Igen.

Ö: Pedig nem leszek olyan rossz.

ÉN: Kivételezel majd velem?

Ö: Nem. Engem is kötnek a szabályok.

(*Leskelődés*) Frissen megjelent válogatást olvasok a levelekből, amelyeket kedvenc íróim egyike, Csáth írt, illetve amelyeket neki írtak a címzettek, jobban mondva olvastam addig, amíg a kötet felénél fel nem hagytam e tevékenységgel. Ugyanis mialatt szorongva azzal szembesültem, hogy bennük előre veti árnyékát a tragikus vég, egyre erősebb lett lelkifurdalásom, hogy valami illetlent, helytelent cselekszem. Kukucskálok, leskelődöm, megsértem a levéltitkot. A leveleket nem nekem írták, akkor milyen jögon olvasom őket, tudok meg íróikról olyasmiket, amik nem rám tartoznak? Az nem legalizálja eljárásomat, hogy sem ők, sem közvetlen leszármazottaik nem élnek már. Kíváncsiságom, magánéletükben való turkálásom sérti kegyeletüket. Bevett szokás, hogy az utókor megjelenteti, mindenki számára hozzáférhetővé teszi a nagyok és a nagyokkal kapcsolatba kerültek effajta írásos megnyilatkozásait. Ez helyes, amennyiben a közzététel elősegíti műveik befogadását, elmélyíti értelmezésüket. Ha nem ez a helyzet, akkor ez a gyakorlat nem kívánatos, mert csupán pletykaéhséget elégít ki, vagy ami még rosszabb, káros, mert esetleg elidegenít az író, az alkotó személyétől. Ez utóbbi velem szerencsére nem történt meg, viszont tény, hogy *A varázsló kertjéhez*, a *Witman fiúkhöz* és a többihez nem vitt közelebb.

(*I.*) Gyermekkori szerelmem, aki nem viszonzta érzelmeimet. A múlt éjjel vele álmodtam. Felnőttként is szép, kívánatos volt, de most különben más. Megölelt, megcsókolt, és elkezdett húzni valami törekes felé. Egy szót sem szólt, de az arcára volt írva, sajnálja, hogy annak idején semmibe vett, és most jóvá akarja tenni. Örültem, kivált a kezének, amely olyan jó meleg volt. Aztán hirtelen ráeszméltem, ez képtelenség, hiszen már nem él, régen meghalt. De nem ez rémített meg igazán, hanem a gondolat, akkor talán már én is halott vagyok.

(*Józsi*) Csáth Géza így írta alá családtagjainak, barátainak, orvoskollégáinak írott leveleit. De furcsa: Cs. G. mint Józsi! Annak ellenére, hogy tudom, Brenner József volt a polgári neve.

(*Sokk*) Ex-sógornóm, B. telefonban nevelőapának nevezte M. L. anyjának új férjét. Ez sokkolt. Eddig úgy tudtam, hogy nevelőapja csak annak a gyerekeknek van, akinek már nincsen édesapja. Utánanéztam. Tévedtem. Mindamellet a jelek arra vallanak, hogy B. és M. L. anyja igencsak szeretné, ha már nem élnék.

(*Akaratlan itató*) A kotrással, mélyítéssel, szélesítéssel és a nád eltávolításával itató keletkezett a Tarnán a gázló helyén. A sok patanyom a partoldalban és a kijárt csapás az erdő irányából azt jelzi, hogy a szarvasok és az őzek erősen látogatják.

(*Kéz az ágyban*) Álomban arra ébredtem, hogy valami van mellettem a takaró alatt. Felkapcsoltam a lámpát, és felhajtottam a paplant. Egy kéz volt, egy gyerekkéz karostul. Nyoma sem volt rajta annak, hogy erőszakkal választották vol-

na le. Se vér, se elfűrészelt csont vagy átmetszett izmok, semmi. A felkar egyszerűen véget ért a láthatatlan vállban, amelyhez tartozott. Megtapintottam. Meleg volt, élt. Nem féltem tőle, és azon sem törtem a fejem, hogyan került oda. Gondosan betakartam, hogy ne fázzon. Örököttem felette, míg álmomban újra el nem aludtam. Úgy döntöttem, hogy az egyik gyerekem alszik mellettem a három közül, akiket magzat korukban elhajtattunk.

(Kívánságtalan kívánság) Egyre fárasztóbb a lét, létben a jó is, a rossz is. Ünnepeken is. Karácsonykor például legutóbb már-már azt kívántam, bárcsak ne volna karácsony. De nyomban meg is rettentem, mert arra gondoltam, vágyam előbb-utóbb teljesül. Nem készülök majd rá, nem vásárolok be, nem veszek ajándékokat, nem főzök, nem állítok karácsonyfát. Nem hozom haza M. L.-t, nem lesz szenteste, nem látom vendégül M.-ékat, nem megyünk együtt a misére, nem lesz ünnepi ebéd, nem lesz semmi. Sőt, itt se leszek. Öregotthonban lakom, idegenek közt, demenciám van, nem tudom, ki vagyok, és mi az, hogy karácsony, az ünnep első napján beöntést kapok, mert nincs széketem, fél oldalam és a jobb kezem lebénult, folyik a nyálam, kerekesszéket tolnak be az ebédlőbe, közömbös, kifejezés-telen arccal fogadom, mikor megdicsér az ápoló, hogy megettem a rossz levest, amelyet ő kanalazott be a számba.

(3 leg) Már csak a legszükségesebbeket cselekszem, és legfőbb szempontom, hogy a legkisebb fáradtsággal járjon.

(Konklúzió) Nem fogadtam el a kötelező irodalmi irányt, a magamé szerint kezdtem írni, nem kaptam tanári állást, óraadásból éltem, nem volt lakásom, albérletben laktam, elhagyott a szerelmem, kerestem helyette mást, nem akartam a diktatúrában gyereket, családot alapítani az Egyesült Államokba mentem, rosszul viseltem az emigránséletet, visszatértem a hazába... Mielőtt megöregedtem volna, mindig volt választásom: az elmúlásnak, a halálnak nincsen alternatívája.